

Omawiane włókna stanowią ramię doprowadzające łuków odruchowych, które wchodzi w skład układu autonomicznego. Są to:

- odruchy sercowe – ramię doprowadzające tych odruchów znajduje się w nerwie językowo-gardłowym (CN IX) i błędnym (CN X), ramię odprowadzające w nerwie błędnym;
- odruch pęcherzowy – ramię doprowadzające tworzy korzeń grzbietowy nerwów krzyżowych S₃–S₅; ośrodek współczulny leży w rdzeniu kręgowym w neuromerach (segmentach) Th₁₁–L₃, a ośrodek współczulny leży w neuromerach S₂–S₄₍₅₎ rdzenia kręgowego; ośrodki te kontrolowane są przez nadrzędne ośrodki pnia mózgu;
- odruch odbytniczy – ramię doprowadzające tworzy korzeń grzbietowy nerwów krzyżowych S₃–S₅; ośrodek współczulny leży w neuromerach Th₁₁–L₃, a ośrodek przywspółczulny w neuromerach S₃–S₅;
- odruch naczynioruchowy – odbywa się za pośrednictwem komórek rozstawnych rdzenia kręgowego poprzez nerwy związane naczynia (*nn. vasoconstrictores*); w zmianach patologicznych narządów może dojść pod wpływem tego odruchu do przekrwienia odpowiednich segmentów skóry – dermatomów;
- odruchy płciowe wzwodowe (erekcyjne) i wytryskowe (ejakulacyjne) – włókna doprowadzające tego łuku znajdują się w nerwie sromowym, a ośrodki współczulne i przywspółczulne położone są w neuromerach S₂–S₅.

W układzie przywspółczulnym występują charakterystyczne zwoje, które zawierają ciała komórkowe neuronu zazwojowego (przywspółczulnego). Docierają tam włókna przedzwojowe, które przełączają się na włókna pozazwojowe. Zwoje te mają również przebiegające tranzytem włókna czuciowe i pozazwojowe włókna współczulne, a także niekiedy włókna ruchowe. Włókna współczulne są pozazwojowe, ponieważ przełączyły się w swoim zwoju współczulnym, najczęściej w obrębie pnia współczulnego.

Do zwojów przywspółczulnych zaliczamy [AAC tabl. 131]:

- zwoj rzęskowy (*ganglion ciliare*), który położony jest w oczodole za gałką oczną między nerwem wzrokowym a mięśniem prostym bocznym gałki ocznej;
- zwoj skrzydłowo-podniebienny (*ganglion pterygopalatinum*) – położony w dole skrzydłowo-podniebiennym poniżej otworu okrągłego;
- zwoj uszny (*ganglion oticum*) – położony na podstawie czaszki w pobliżu otworu owalnego, przyśrodkowo od nerwu żuchwowego, z przodu od tętnicy oponowej środkowej i bocznie od mięśnia napinaacza podniebienia miękkiego;
- zwoj podżuchwowy (*ganglion submandibulare*) – leży w trójkącie podżuchwowym nad ślinianką podżuchwową, wzdłuż tylnego brzegu mięśnia żuchwowo-gnykowego.

12.2

Schematy budowy zwojów przywspółczulnych

12.2.1

Schemat budowy zwoju rzęskowego

Do zwoju rzęskowego (*ganglion ciliare*) [AAC tabl. 132, 167–168; AGIS str. 552–553, 579] dochodzą:

Korzeń przywspółczulny – przedzwojowy (*radix parasympathica – preganglionaris*) – włókna tego korzenia wychodzą z jądra dodatkowego nerwu okoruchowego – jądra parasympatycznego, autonomicznego (*nucleus accessorius n. oculomotorii – nucleus parasympathicus, autonomicus*). Przebiegają w obrębie nerwu okoruchowego (*n. oculomotorius*) (CN III).

Korzeń czuciowy (*radix sensitiva*) – jest gałęzią łączącą ze zwojem rzęskowym (*ramus communicans cum ganglio ciliare*) i tranzy-